

28 Marzo, 2023

Un sector resilient

Compte enrere o salt endavant?

Les revistes culturals desafien les barreres mentre intenten sobreviure

Una selecció de revistes culturals en català al fragment de muralla a la plaça Ramon Berenguer el Gran de Barcelona

FRANCESC BOMBÍ-VILASECA
 Barcelona

Quan, fa un mes, la revista *L'Avenç* anunciava que deixarà de publicar-se passat el número 500 –corresponent a l'abril, però que ja s'està distribuint–, hi va haver un clam. Que no podria ser, etcètera. Núria Iceta, copropietària de la capçalera –amb el seu director, Josep M. Muñoz–, recorda que la decisió és ferma malgrat el seguit de trucades, reunions i converses mantingudes aquestes setmanes, i que el que en podria sortir tindria més aviat a veure amb el pla inicial d'un digital renovat al voltant de la memòria. A l'editorial d'aquest darrer número també deixen la porta oberta a tenir una tercera vida: “Amb un altre format, amb una altra periodicitat?”.

Ahir l'Ajuntament de Barcelona va lliurar-los la Medalla d'Or al Mèrit Cultural en un acte al Saló de Cent. A més de la representació del Consistori, encapçalada per l'alcaldeessa, Ada Colau, hi havia fins a tres consellers –Cultura, Natàlia Garriga; Recerca i Universi-

tats, Joaquim Nadal, i Justícia, Drets i Memòria, Gemma Ubasart–, mostra de l'interès institucional, sí, però com va dir Muñoz: “Quan fou mort el combregaren”. A l'acte, amb la participació reivindicativa d'Ovidi4 i Toti Soler, no hi van faltar molts representants de l'edició, tant de llibres –Patrici Tixis, Rosa Rey, Daniel Fernández, Laura Huerga o Josep Lluch– com de revistes –Fran-

'L'Avenç' es deixa de publicar després de 500 números, i pel seu director “posar-hi ara un pegat no val la pena”

cesc-Marc Àlvaro, de *Serra d'Or*, o Jordi Marrugat, d'*Els Marges*–, a més d'escriptors i col·laboradors com Enric Sòria, Joan Todó, Xènia Dyakonova, Adrià Pujol, Cristina Massanés o Toni Puntí, o l'artista i fotògraf Joan Casellas, així com l'historiador Joan B. Culla, la directora del CCCB, Judit Carreiras, o l'empresari Jaume Roures.

No fa tant la vitalitat d'una cultura es podia mesurar amb la de les seves revistes culturals, però la digitalització galopant, amb l'acceleració per bandera, ha fet canviar el paradigma, i l'adeu de *L'Avenç* n'és una mostra més. Arabé, la cultura catalana té lloc per a més publicacions, algunes en una línia semblant i d'altres més específiques, entre l'alè de *Serra d'Or* –la més antiga, fundada el 1955, aquest mateix dijous lliura els seus premis i presenta disseny i continguts renovats– i l'especificitat poètica de *Reduccions*.

Josep M. Muñoz, director de *L'Avenç*, explica que ara com ara volen mantenir una actitud de prudència, perquè “posar-hi ara un pegat no val la pena”. Dels 1.200 subscriptors actuals, diu, necessitarien passar a més del doble, un fet que tal com està la situació no veu factible a curt termini. La publicació també mostra una doble paradoxa: d'una banda des de la revista es van començar a publicar llibres fins a esdevenir editorial, amb la qual es mantindran; de l'altra, es dona el cas que el digital *Núvol*, a qui van acollir a la redacció als seus inicis, ara és una empresa

solvent que de tant en tant es publica en paper –el darrer número, amb 22.000 exemplars. Per l'editor de *Núvol*, Bernat Puigobella, és un referent, però “les noves generacions no llegeixen premsa en paper ni tenen l'hàbit d'anar al quiosc”, i és una qüestió d'escala. Ell mateix està convençut que si al 2012 en comptes de fer un digital cultural generalista s'hagués centrat només en la literatura –el món

La revista 'Serra d'Or' anunciarà dijous un relançament amb nous continguts i formats

d'on ell venia, com a editor del Grup 62 –no se n'hauria sortit. Muñoz assegura que hi ha un públic identificat, però que no acaba de fer-se seva una revista que “no deixa de ser singular però tampoc no s'adreça a un públic estret”. Unes publicacions que “lluiten contra la immediatesa i la grauitat a la qual estem tan acostu-

ats: les coses ben fetes tenen un cost”. I il·lustra la situació amb una anècdota: un conegut –del món de la cultura– va veure que hi sortia una entrevista que li interessava molt i en comptes d'anar al quiosc l'hi va demanar l'enllaç, que efectivament no existia.

El cap de redacció de *Serra d'Or*, Francesc-Marc Àlvaro, creu que el temps de les revistes no ha passat, però que cal una renovació per mantenir o ampliar lectors –en el seu cas, uns 3.000 subscriptors més mig miler en quiosc. Encaren el futur amb noves seccions, inclouent-hi el còmic amb a gènere per a adults i parlant de temes actuals com la ciència o la intel·ligència artificial, a la qual dediquen el proper dossier al número d'abril. Però des de la seva publicació cal fer-ho “amb una mirada a la tradició i ancoratge al present”. “Els problemes que tingui una revista com la nostra són els mateixos de qualsevol publicació europea, no és una raresa catalana”, i per mantenir-se caldrà intentar “afegir nous valors al que es publica al paper, fer-lo atractiu i que alhora tingui corre-

Continua a la pàgina següent

Álvaro: “Són els mateixos problemes que qualsevol publicació europea, no és una raresa catalana”

Ve de la pàgina anterior

lació al web, amb temes més transversals i multidisciplinars, per ser més propers als nous públics”. “Al segle XXI cal estar a totes les plataformes”, diu, i explica un acord de col·laboració amb *Núvol*. Álvaro lamenta “la pèrdua de *L’Avenç*, que feia molt bona feina i es perdrà riquesa i pluralitat”. “Hi ha terreny per a tothom, i la competència no resta sinó que multiplica”, hi afegeix.

Hi ha varietat a una banda i a l'altra, com demostra la coexistència en el mateix grup –Abacus Media, abans Somde revistes com *Sàpiens*, *Arrels* o *El Món d’Ahir*. La primera és la més llegida i venuda en català, amb quasi 12.000

subscriptors i uns 4.000 exemplars venuts al quiosc. La seva directora, Clàudia Pujol, assegura que aposten per la subscripció, però això voldria que a més de “buscar temes històrics que arribin fins avui” cal crear una comunitat de lectors: “Hem trobat un nínxol i el cuidem diversificant continguts i formats”. La comunitat també és la base que reivindica el director d’*Arrels*, Josep Sucarrats, que parteix de l’alimentació i el món rural per parlar de cultura, amb uns 3.500 socis que “busquen una experiència d’aturada, un moment de desconexió sense pantalles”. El cas d’*El Món d’Ahir* és tot un altre. El seu director, Toni Soler, explica que els va guiar “el model de Stefan Zweig, es-

criure sobre història amb un estil personal i literari”, per a un lector que “en un moment tan digital volgués llegir amb un bon paper, bones il·lustracions, un model d’autor que va començar com un caprici, sense pretendre tenir un públic massiu però sí fidel”.

I encara s’hi poden comptar models híbrids, com el setmanari *El Temps* –amb el digital *Els temps de les Arts*–, o d’altres com la *Revista de Catalunya* –fundada el 1924, i refundada el 1986–, a més de revistes vinculades al món universitari, com *Compàs d’Amal·gama* (UB), *Caràcters* o *L’Espill* (totes dues de la UV). N’hi ha per remenar i per vendre. I per comprar, també, i per subscriure-s’hi. ●